



# Steeds meer duurzame ontwikkeling in China

**Xiaocun Ruan: “Bewustmaking door training en kennisuitwisseling”**

Stedenbouwkundige Xiaocun Ruan van East West Urban Consultancy in Den Haag ziet duurzame ontwikkeling van Chinese steden als haar belangrijkste levensmissie. Dit draagt zij vooral uit door kennisuitwisseling te organiseren tussen westerse en Chinese vakmensen. “Ook al is het allemaal te snel gegaan, de levensomstandigheden zijn voor de meeste Chinezen nu veel beter dan dertig jaar geleden. Ieder land doorloopt nu eenmaal zijn eigen ontwikkeling.”

# ‘China moet ook het hele proces doorlopen van vervuiling en daarna weer schoner worden’

TEKST: GUIDO VAN OSS FOTO'S: XIAOCUN RUAN



**A**ls westerlingen kijken we eendimensionaal naar Chinese stedenbouw. Ons beeld wordt bepaald door luchtvervuiling en verkeersopstoppingen in asgrauwe steden volgepakt met monotone hoogbouw. We zien aan de randen van deze steden enorme hoeveelheden leegstaande flats en vinden het raar dat de vastgoedmarkt nog steeds niet in elkaar is geklapt. Volgens sommige bronnen zou inmiddels sprake zijn van ongeveer 65 miljoen leegstaande appartementen. Wanneer er vrije-marktwerking was, zou de neergang al lang zijn ingezet, maar het socialistische China kent nu eenmaal geen echte vrije markt. Wij krijgen het idee dat stedenbouw het platteland platwalst en leidt tot een betonmassa die mogelijk vroeg of laat een keer in elkaar stort.

In werkelijkheid ligt het volgens stedenbouwkundige Xiaocun Ruan echter allemaal veel genuanceerder. “China doet al veel aan duurzame ontwikkeling. Steden aan grote rivieren hebben vaak te kampen met overstromingen, maar ook de drinkwatervoorziening vormt een probleem. Het water stijgt soms tot een halve meter en alle panden lopen dan onder water. Het openbare leven

loopt vast en veel bewoners raken gedupeerd. Daarom zijn er inmiddels twintig voorbeeldsteden die zich richten op beter waterbeheer, de zogeheten *sponge cities*. Daarbij ligt het accent op verbetering van de doorstroming van het water door de aanleg van openbaar groen, watertuinen, waterpleinen en stadsparken op grote hoogte, maar ook op andere maatregelen zoals waterdoorlatende tegels.” Om de duurzaamheid te vergroten moet verder de verkeersdoorstroming worden aangepakt. “Nog te vaak is er sprake van wegen met vier en meer banen per richting. Juist smallere wegen zorgen voor een betere doorstroming. Ook kun je werknemers en ambtenaren aanmoedigen hun auto te laten staan door fietsverbindingen te verbeteren.”

Toekomstbeelden die nu voor steden worden geschetst door architecten bevatten volgens Ruan vaak utopische vergezichten. “De nieuwe mens wil groene, kleurrijke steden vol vogels, bloemen en frisse lucht.” Dit beeld staat nagenoeg diametraal tegenover de aanblik van Chinese steden anno 2017. “Ik weet ook niet hoe deze problemen op korte termijn kunnen worden opgelost en of onze fantasie werkelijkheid kan worden. In elk geval maakt de overheid werk van duurzaamheidsbeleid en legt ze steeds meer accent op het behoud van het eigen karakter van een bepaald gebied.”

## Ontwikkeling platteland

Beleidsmakers en architecten worden verplicht bebouwing te creëren die aansluit bij de karakteristieken en eigen identiteit van een wijk of stadsdeel. Ook zet men in op een vloeiendere overgang van het stedelijke gebied naar het platteland. Ruan: “De overheid wil mensen weer verbinden met het platteland door dit economisch te ontwikkelen. Verbetering van de balans tussen stad en platteland krijgt prioriteit. Door de verstedelijking blijven alleen kinderen en ouderen in de dorpen wonen. De grote kloof tussen rijk en arm loopt parallel

# 'De nieuwe mens wil groene, kleurrijke steden vol vogels, bloemen en frisse lucht'

met de kloof tussen stad en platteland. De overheid wil recreatie en toerisme bevorderen en werkt aan ecologische landbouw en bescherming van natuurgebieden. Ook wil men de bestaande landbouw professionaliseren. Aan de dorpen wordt karakter toegevoegd en het bouwen en uitbaten van hotels, restaurants en cafés wordt toegestaan. Dorpen worden opgeknapt en vroegere functies herleven, zoals oude ambachten, lokale producten en traditionele werkwijzen. Erg populair is het platteland onder de stedelingen nog niet, omdat de infrastructuur niet goed ontwikkeld is. Bovendien zorgen onderontwikkeling en armoede ervoor dat de status van het platteland nog erg laag is. Maar het grootste probleem is toch dat iemand die gestudeerd heeft er op dit moment nauwelijks werk kan vinden.”

## Regeneratie stadswijken

Ruan is minder geïnteresseerd in alle nieuwbouw aan de randen van de grote steden, maar is vooral actief op het gebied van de zogenoemde regeneratie van oude wijken binnen de Chinese steden.

“Niet zozeer de zeer oude wijken zoals de hutongs, want die zijn al beschermd. Het gaat om de aanpak van wijken uit de jaren vijftig, tachtig en negentig van de vorige eeuw. Het betreft niet alleen woonwijken, maar ook oude fabrieksterreinen en winkelgebieden. Een oud fabrieksgebied wordt bijvoorbeeld vaak opgeknapt, waarna het gebruikt wordt door kunstenaars en de creatieve industrie. Dat heb ik zelf meegemaakt in Shanghai, Peking en Shenzhen en dat is in de afgelopen tien jaar ook elders gebeurd. De wat oudere woonwijken in het centrum kun je niet laten rotten, maar je moet ze ook niet allemaal gaan vervangen door kolossale hoogbouw. Dat is een grote opgave, omdat de grondprijs in stedelijke centra erg hoog is. De oorspronkelijke functies van een wijk veranderen daarbij soms wel. Een woonwijk kan bijvoorbeeld



uitgaansgebied voor cultuur en vrijetijdsactiviteiten worden, waardoor een hogere huurprijs kan worden gevraagd. Maar wanneer de oorspronkelijke bewoners daarvoor moeten worden weggejaagd, is de vraag voor wie wij dit dan doen?”

“Daarnaast wordt gewerkt aan vergroening en duurzaamheid. Dat kan in kleine dingen zitten, zoals tuinen op het dak, straten voorzien van bomen en groene gevels. De steden vergroenen. Vervuiling aanpakken heeft sowieso prioriteit. Daartoe wordt bijvoorbeeld elk jaar een Beijing Design Week georganiseerd. Daar discussiëren de aanwezige nationale en internationale experts over verschillende duurzaamheidsthema's.”



# ‘Dorpen worden opgeknapt en oude ambachten herleven’

## Kennisuitwisseling

Ruan: “Met mijn bureau wil ik via training stedenbouwkundigen bewust maken van de invloed die ze kunnen uitoefenen op beleidsmakers. Ze kunnen ervoor zorgen dat hun plannen beter en duurzamer worden. Tijdens de kennisuitwisseling kun je voorbeeldprojecten in Europa laten zien. Verschillende beleidsadviseurs en beleidsmakers komen naar Nederland en Europa om deze met eigen ogen te bekijken. Natuurlijk is het hele besluitvormingsproces in China anders georganiseerd dan in het Westen. Mensen die verstand hebben van duurzaamheid zijn daar niet per se de baas. Ik wil mikken op een mentaliteitsverandering onder stedenbouwkundigen en beleidsmakers. Tot op heden blijven in China veel mooie tekeningen aan de muur hangen of verdwijnen in een bureaula. Er is een grote discrepantie tussen de ideeën van de planners en de uitvoering door de besluitvormers. Tekeningen van onafhankelijke planners verdwijnen in een lade, men gebruikt vaak slechts tekeningen die de wensen volgen van de politieke leiders. In Nederland werken we met groepen waarin verschillende belangen samenkomen: de planners, verkeerskundigen, landschapsarchitecten, ontwikkelaars, gemeenten, de toekomstige bewoners en nog veel meer belangengroepen. Door een integraal plan is de kans op uitvoering volgens dat plan groter. China is nog een sterk gecentraliseerd land. Ik wil bereiken dat stedelijke planners breder gaan denken. De opleiding van planners is in China vooral gericht op de technische kant. Planning gaat echter niet alleen om het ontwerpen, maar heeft een groot aantal verschillende aspecten: cultuur, geschiedenis, religie, politiek, economie, enzovoorts.”

“Ik ervaar dat mijn trainingen vooral goed uitpakken onder jongere Chinese vakmensen. Zij denken scherper en durven ook iets te zeggen, dat vind ik heel prettig. Het bezoeken van de voorbeeldprojecten en de lezingen die we hier geven hebben veel

effect op hen. Het gaat mij om het ontwikkelen van een nieuwe denkhouding: waarom doe je iets?

Voor wie doe je dat? En: hoe doe je iets? Wordt wat jij inbrengt ook gerealiseerd of leidt het ertoe dat er alleen maar mooie plaatjes op de muur worden geplakt? Dat pikken ze goed op.”

## Duurzaamheid als roeping

Ruan is optimistisch gestemd over het duurzamer worden van China en de wereld. “Hoe meer je op gebieden die jouw doelen benaderen kunt bereiken, hoe vrolijker je wordt. Het gaat mij erom wat ik aan de samenleving kan bijdragen. Het is mijn doel om duurzaamheid over de hele wereld en specifiek in China te bevorderen. China is een enorm land, als je daar een steentje kan bijdragen betekent dit veel voor China en uiteindelijk voor de hele wereld. Het is mijn roeping mensen te inspireren om duurzaamheid in elk land toe te passen. Het gaat mij om verbetering van gezondheid en het leven: schoon water, schone lucht, een mooie woonomgeving, de manier waarop je met anderen omgaat. Al deze dingen hebben te maken met stadsontwikkeling.”

“Eigenlijk moet je het zo zien: China is gewoon te snel ontwikkeld. Er is te weinig tijd. Peking en Shanghai zijn zulke grote steden en ze moeten in zo’n korte tijd alles realiseren. Elk jaar moeten er bijvoorbeeld een paar metrolijnen worden gebouwd. In Nederland is het realiseren van één lijn in drie jaar al heel snel. Dit betekent dat in China veel dingen zijn gesloopt zonder dat er de tijd is geweest er goed over na te denken. Dat is de fout van de afgelopen decennia geweest.”

Ook de rivaliteit tussen de centrale overheid en lokale overheden speelt hierbij een rol. Het centrale beleid is goed, maar de implementatie daarvan vormt een groot probleem. Ruan: “Iedereen roept om meer duurzaamheid, zowel in plattelandsontwikkeling als stadsontwikkeling, maar uiteindelijk is het grote probleem dat lokale leiders vooral op

# ‘Eigenlijk moet je het zo zien: China is gewoon te snel ontwikkeld’



economische groei worden afgerekend. Het gaat om wat ze toevoegen aan het bruto nationaal product. Daarom is het bouwvolume belangrijk en moeten ze zorgen dat de economische activiteiten in hun stad toenemen. Politici stellen hun prioriteiten op basis van één tot drie jaar. Bij duurzame ontwikkeling gaat het vaak om termijnen van vijf tot tien jaar. Beleidsmakers zijn wel van goede wil, maar de praktijk is weerbarstig.”

Toch zijn er dingen die wij als westerlingen volgens Ruan wel degelijk kunnen leren van China: “Beleid wordt daar heel snel gemaakt en uitgevoerd, terwijl wij er jaren mee bezig zijn en maar blijven polderen. Nieuwe technieken ontwikkelen zich in China heel snel, bijvoorbeeld het gebruik van zonne-energie, alles via je mobiel kunnen regelen: *e-banking*, *e-shopping*. Ook al is de stedenbouw te snel gegaan, de levensomstandigheden zijn voor de meeste Chinezen nu veel beter dan dertig jaar geleden. Ieder land doorloopt nu een-

maal zijn eigen ontwikkeling. Twintig jaar geleden zeiden westerlingen: Chinezen moeten eigenlijk geen auto hebben en niet dit en niet dat hebben, want daardoor hebben wij in het Westen ook allerlei milieuproblemen gekregen. Maar zo werkt het nu eenmaal niet. China moet ook het hele proces doorlopen van vervuiling en daarna weer schoner worden. Je kunt deze slechtere periode wel verkorten, maar je kunt bijvoorbeeld de industrialisatie niet stoppen. Goede dingen hebben altijd keerzijden. Chinezen zijn er in hun woonomgeving niettemin veel op vooruitgegaan. Vroeger had men gemiddeld vijf vierkante meter leefruimte per persoon, nu veel meer. Wijken en woningen zien er ook veel beter uit. Het vele groen en het comfort dat de woningen bieden zijn voorbeelden van grote vooruitgang. De combinatie van groen met moderne installaties is een van de fronten waarop China voorloopt op ons.”